Perspectives Internacionals d'Educació

TALIS: Enquesta Internacional sobre Ensenyament i Aprenentatge

2014

FUNDACIÓ JAUME BOFILL

TALIS: què és? què no és?

Què és TALIS?

- Enquesta d'opinió a professorat i directors de secundària bàsica
- Enquesta individual de 50-60 min de resposta (paper o digital)
- Dades agregades per estats (no n'hi ha per Catalunya)
  - Juny 2014: informe de primers resultats (anàlisis posteriors)
  - Desembre 2014: link TALIS-PISA

TALIS no és:

- Una guia de bones pràctiques
- Una avaluació del professorat ni dels centres educatius
- Un manual de pedagogia

TALIS: un cop d'ull

- El professorat treballa de manera aïllada: mostra poca inclinació al treball cooperatiu.
- No rep avaluació formal i li manquen evidències externes de la seva eficàcia.
- Una bona part del professorat fa servir pràctiques docents actives, mostra el seu acord amb creences constructivistes, i utilitza proves pròpies per avaluar.
- La major part del temps es dedica a activitats lectives però també un temps important al control de la classe.
- Participa molt en activitats de formació permanent, té un nivell alt d'estudis universitaris i ha rebut formació pedagògica específica.
- Es mostra altament satisfet pel que fa i no canviaria de feina, però se sent poc valorat per la societat.

TALIS: primers interrogants

1. Sabem què hi passa a les aules? Són caixes negres?
2. Es tendeix a l'aïllament per rutina, per convicció o per força?
3. De què serviria tenir avaluacions del professorat? A qui servirien les avaluacions del professorat?
4. Respon a una moda l'alta inclinació per les pràctiques docents actives i les creences constructivistes?
5. Hi ha correspondència entre l'aïllament i l'ús d'avaluacions domèstiques?
6. Fins a quin punt pot resultar coherent defensar un enfocament actiu i constructivista en l'ensenyament i proposar avaluacions externes estandarditzades?
7. Més nivell d'estudis i formació del professorat incrementa els resultats acadèmics dels alumnes?
8. Hi pot haver relació entre la poca consideració social que percep el professorat i la precarització de les condicions laborals?

TALIS: Algunes dades de la mostra

- La majoria de docents són dones (68%) però la majoria de directors són homes (el 51%). [CAT: 57% dones]
- La mitjana d'edat és de 43 anys. [CAT: 53%, més de 45 anys]
- 16 anys d'experiència docent i més del 80%, amb vinculació permanent.
- 24 alumnes per classe i 38 hores setmanals de feina. [CAT: 27 alumnes; 37,5 h]
- Centres educatius amb 550 estudiants i 45 profes. [CAT: 270 estudiants i 35 profes.]
- El 75% treballa a centres amb molta autonomia.
- El 90% participa en accions de formació permanent.

Professorat de secundària bàsica a CAT, grups d'edat
Curs 2012-2013

[mitjana TALIS: 43 anys]

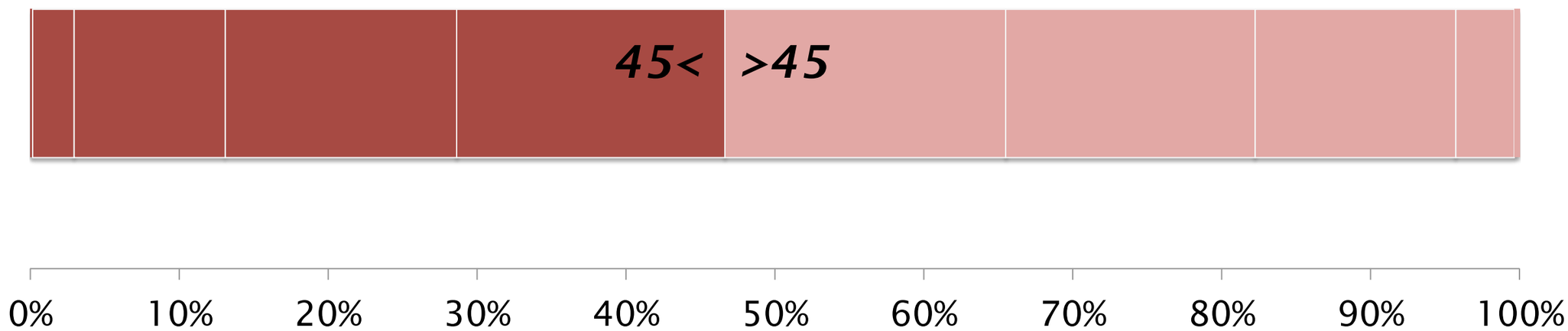

Font: Generalitat de Catalunya, 2013

Autonomia de centres.

Distribució de respon-sabilitats en la presa de decisions

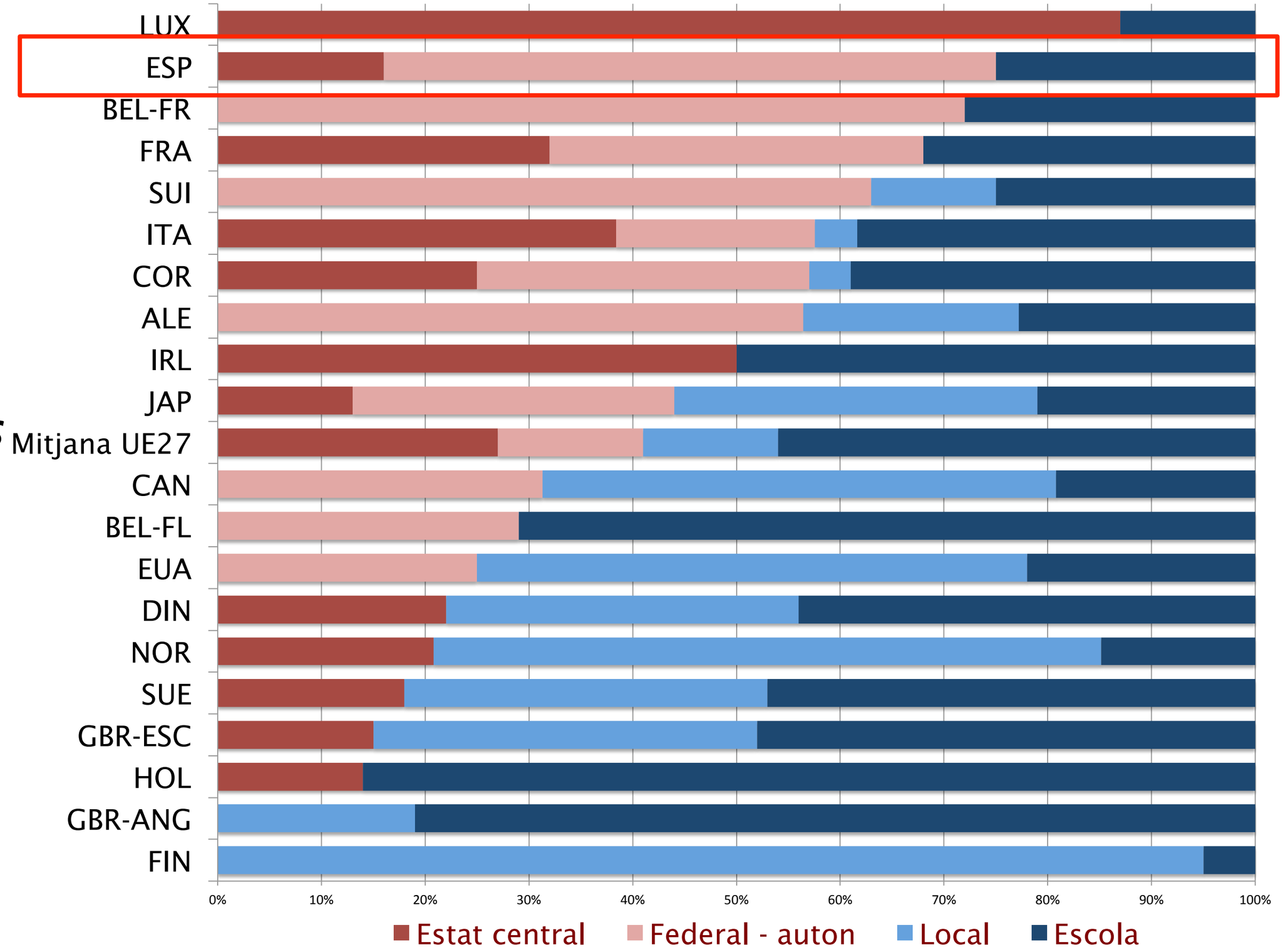

Font: OCDE 2012; elaboració pròpia.

Inversió a primària i secundària sobre PIB, 2009

Font: Eurostat 2012; elaboració pròpia. Els països estan ordenats per la suma de primària i secundària

FUNDACIÓ JAUME BOFILL

Formació i desenvolupament professional a Catalunya

- La formació, un dret reconegut i un deure del professorat.
- Alta participació en accions de formació.
- Reconeixement a la tasca dels moviments de renovació pedagògica.
- Creixent institucionalització dels plans de formació i allunyament de les universitats.
- Reducció important de pressupostos públics a la formació permanent.
- Més èmfasi en temps de reformes (llevat de l'actual).
- Manca d'una carrera professional del docent i d'un model de formació.
- Poca atenció als formadors del professorat.
- Formació centrada en l'individu i menys en el col·lectiu.
- Creixent atenció al centre educatiu com a base de la formació.
- Del model transmissor i basat en l'entrenament al model de la pràctica reflexiva.
- Poca vinculació de la recerca a la formació.
- Necessitat d'avaluar la formació: transferència i impacte
- Poca connexió entre la formació inicial i la formació permanent.
- Manca de dades públiques sobre la formació.

Formació i desenvolupament professional: activitats

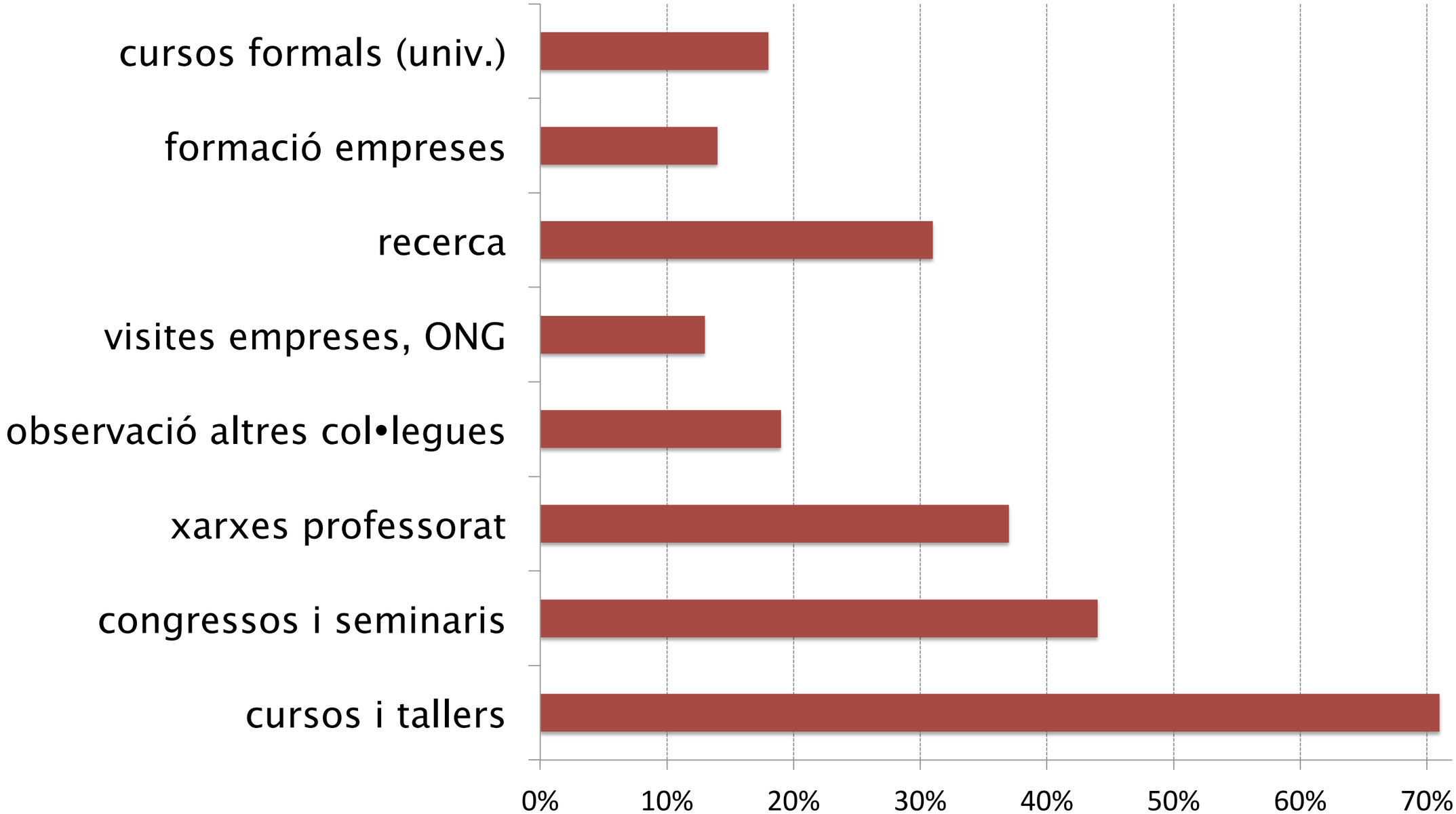

Font: OCDE, 2014

Autonomia dels centres en la formació permanent

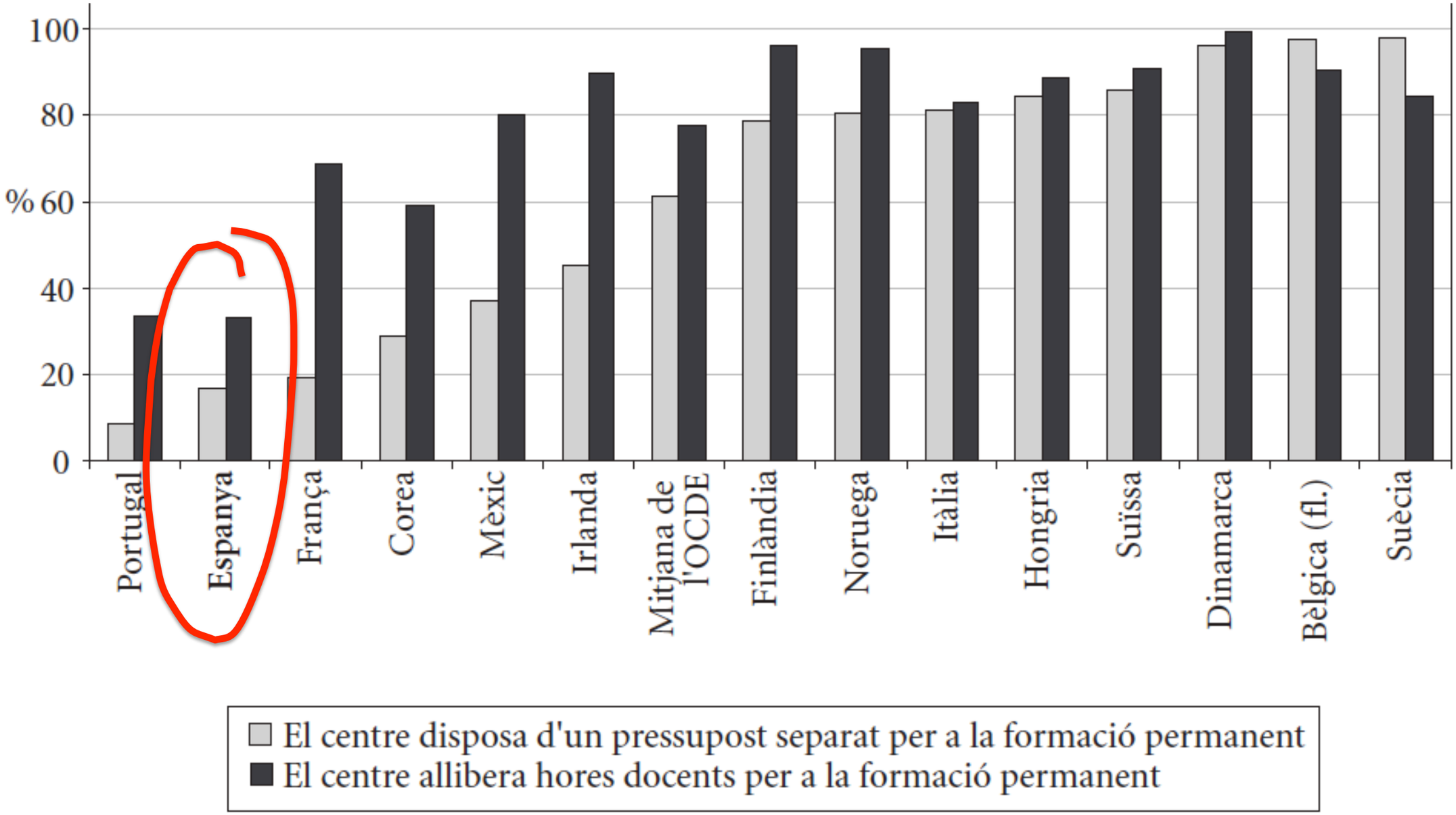

Font: Pedró, 2008

Formació i desenvolupament professional: interrogants

- Quines condicions afavoreixen i dificulten la posada en pràctica d'accions formatives de tipus cooperatiu? Fins a quin punt seria interessant dissenyar programes d'intercanvi, d'observació d'altres col·legues o de visites a altres escoles?
- Quins inconvenients i avantatges tenen els sistemes d'acompanyament o tutoria entre iguals per acollir el professorat novell, el de recent incorporació als centres educatius o el professorat que pugui tenir avaluacions poc favorables?
- Com podem atreure el millor talent de batxillerat perquè opti pels estudis de magisteri? I, un cop dins, preparem prou bé el futur professorat?

Condicions i creences sobre la pràctica docent a Catalunya

- Desconeixem en quin grau el professorat diversifica les activitats de l'aula en funció de les necessitats educatives de l'alumnat.
- TALIS afirma que el 30% del professorat perd molt de temps per les interrupcions de classe.
- Es mostra una vinculació entre el clima a l'aula i els resultats acadèmics dels alumnes.
- La relació entre professorat i alumnat és satisfactòria. No hi ha dades sobre la relació amb les famílies.
- Les ràtios d'alumnes per unitat són més elevades a Catalunya, amb una tendència a l'alça.
- Les pràctiques actives d'ensenyament i les creences constructivistes gaudeixen de bona premsa entre una bona part del professorat. No passa el mateix fora de la professió.

Puntuació a lectura segons clima de disciplina a classe, PISA 2009

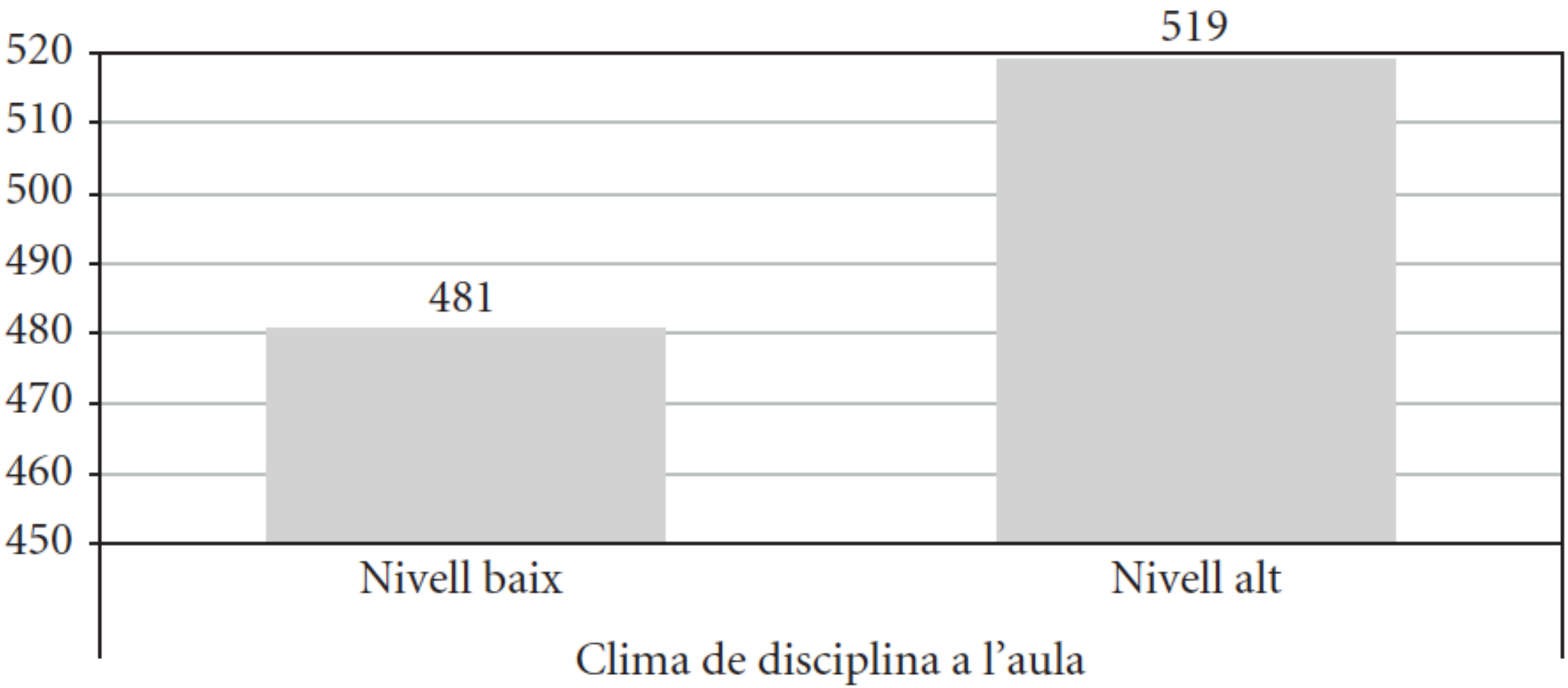

Font: Castejón, Zancajo i Ferrer, 2012 (Anuari F. Bofill)

Relacions professorat/alumnat, segons l'alumnat, PISA 2009

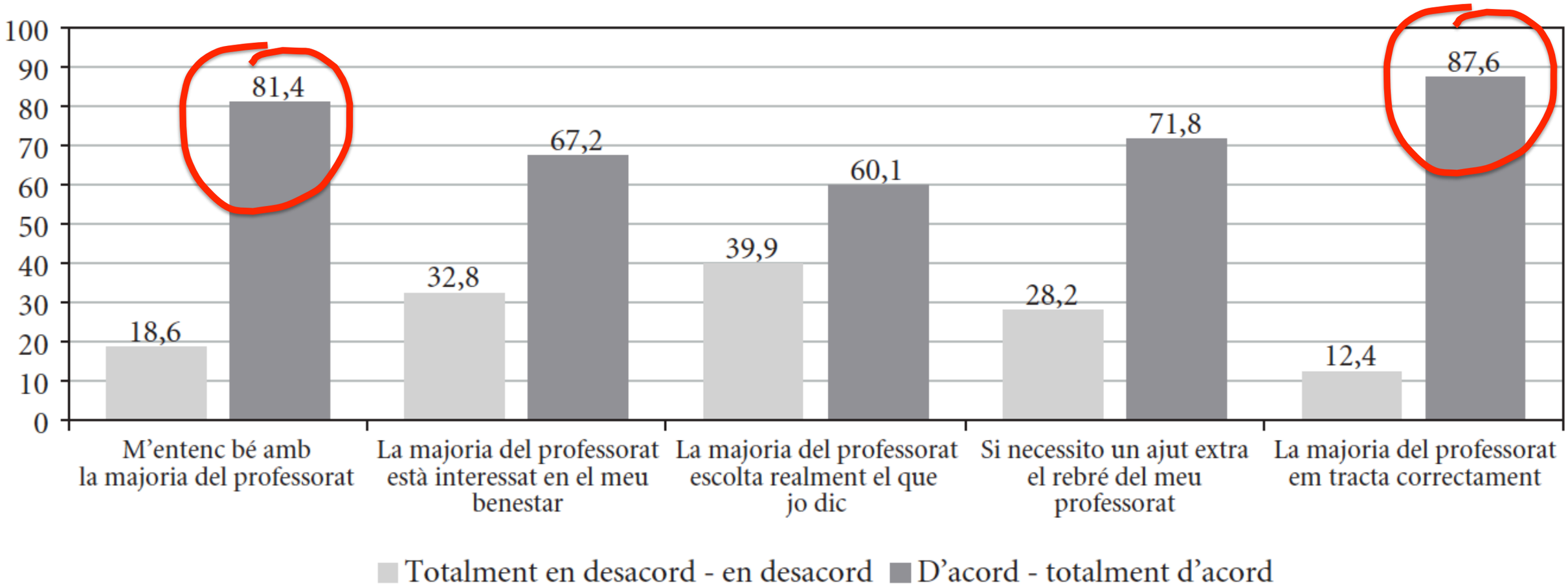

Font: Castejón, Zancajo i Ferrer, 2012 (Anuari F. Bofill)

Respecten els alumnes al professorat?

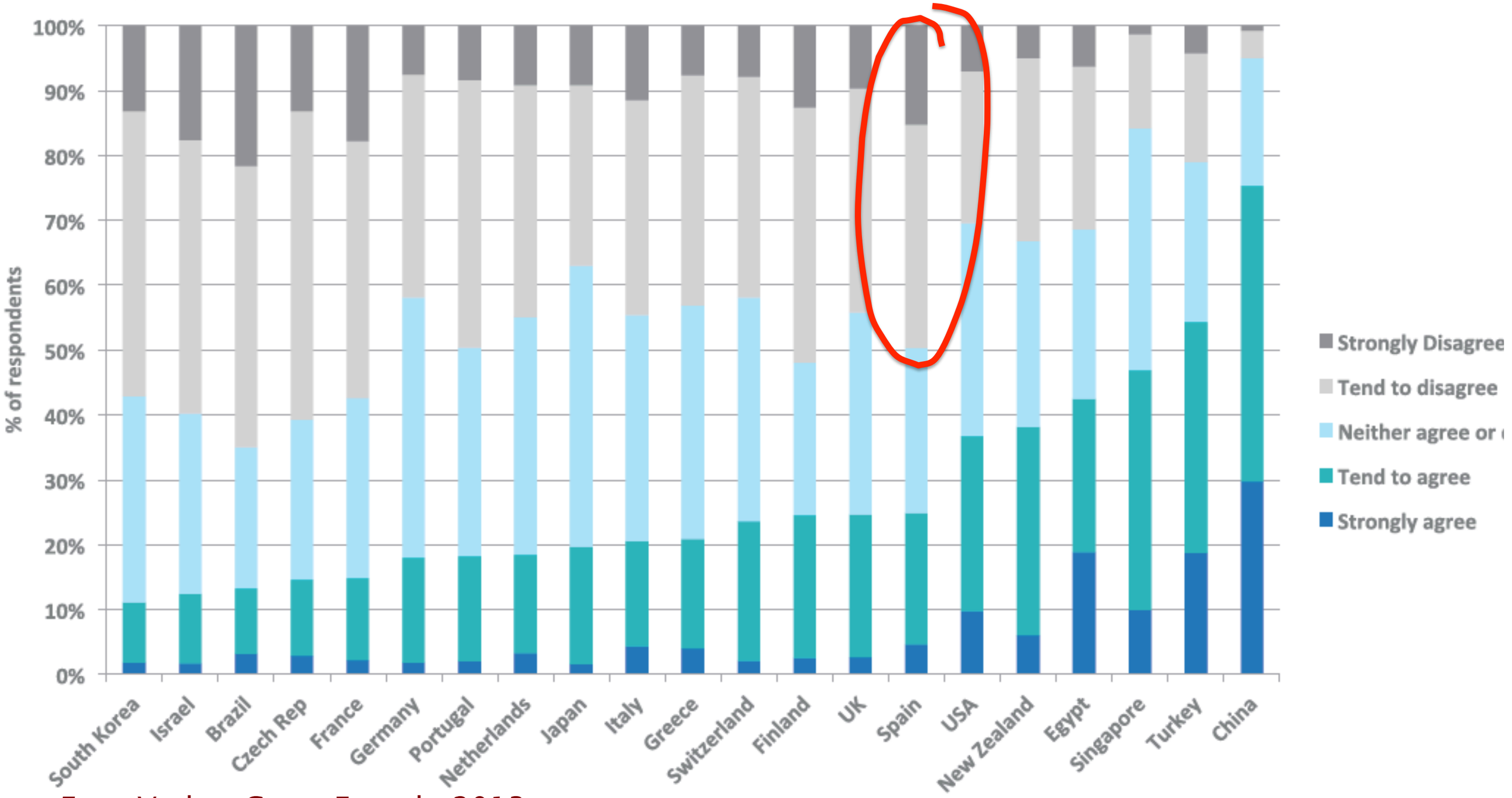

Font: Varkey Gems Found., 2013

Ratio alumnat/unitat, curs 2011-2012

[mitjana TALIS: 24 alumnes per classe]

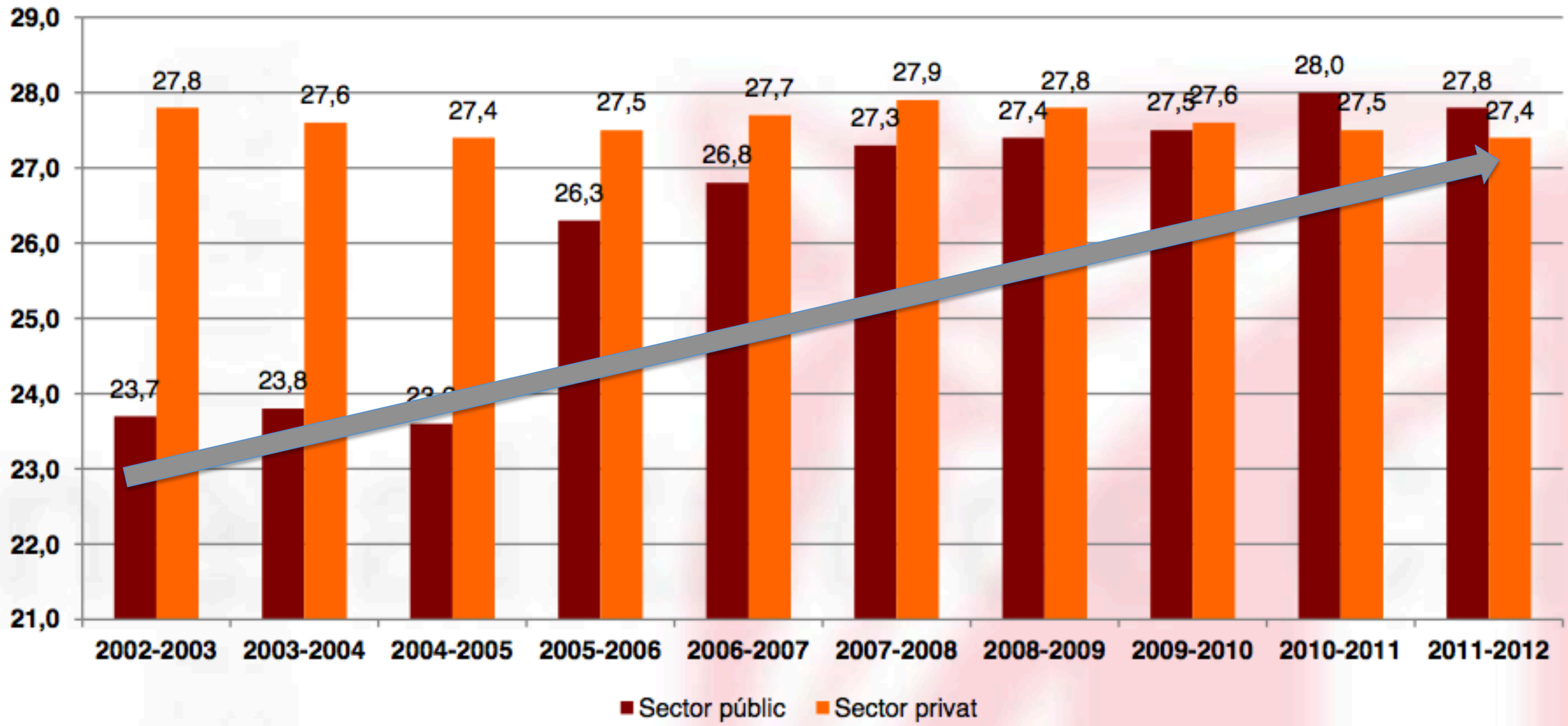

Font: Generalitat de Catalunya, 2012

Pràctiques docents 'actives'

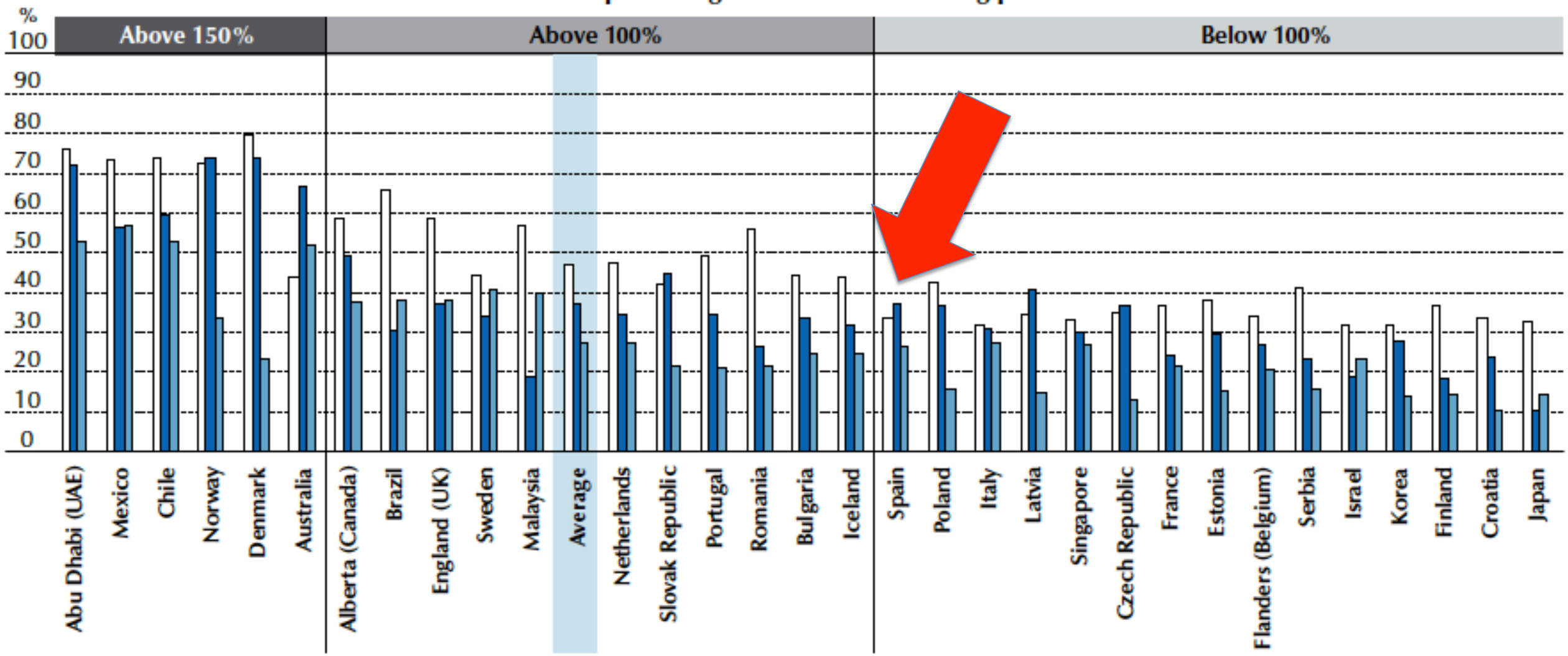

Font: OCDE, 2014

Condicions i creences sobre la pràctica docent: interrogants

- Quines repercussions té l'hermetisme del professorat en la qualitat de l'educació i com podríem revertir aquesta situació?
- Què cal canviar per afavorir un clima cooperatiu de treball entre l'equip docent i aconseguir uns claustres útils i eficaços?
- Quines condicions actuals afavoreixen i impedeixen l'aprenentatge centrat en l'alumne? Com es pot incrementar el compromís del professorat en aquest procés?

Autoeficàcia i avaluació del professorat a Catalunya

- Hi ha un decalatge important entre el prestigi social que percep el professorat, el que considera que hauria de tenir i el que li dóna la societat.
- El professorat se sent mitjanament satisfet amb la professió (44%). Segons TALIS, el 80% la tornaria a triar.
- Les possibilitats de progressió salarial és un motiu especial d'insatisfacció entre el professorat, com també les de promoció professional.
- Amb la feina en concret, se sent poc satisfet amb l'activitat docent feta a l'aula i amb les condicions materials de la docència.
- Hi ha una autopercepció alta de la valoració que en fan l'alumnat i les famílies.
- No disposem de dades sobre observacions directes, avaluacions formals o enquestes de satisfacció d'alumnat i famílies.

Prestigi social de la professió docent

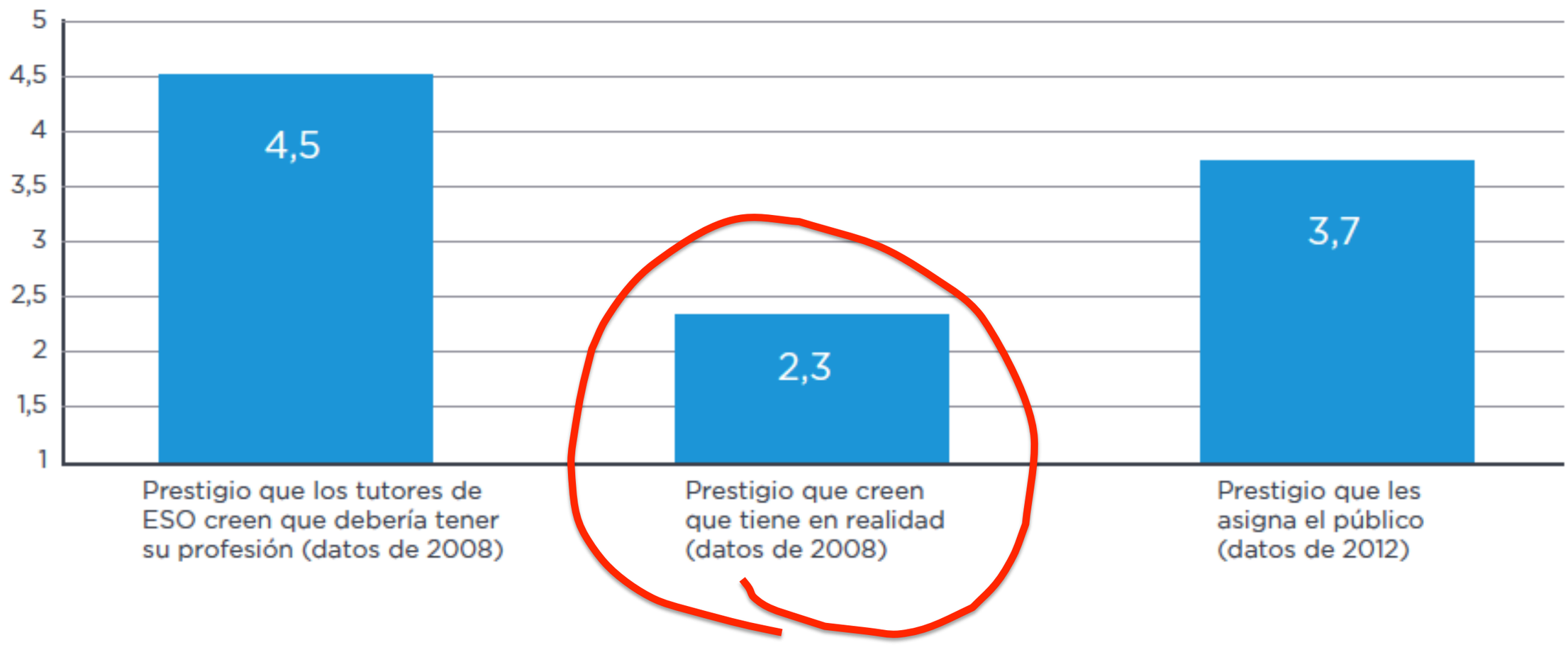

Font: Fundación Sociedad y Educación, 2013

Satisfacció del professorat amb la professió

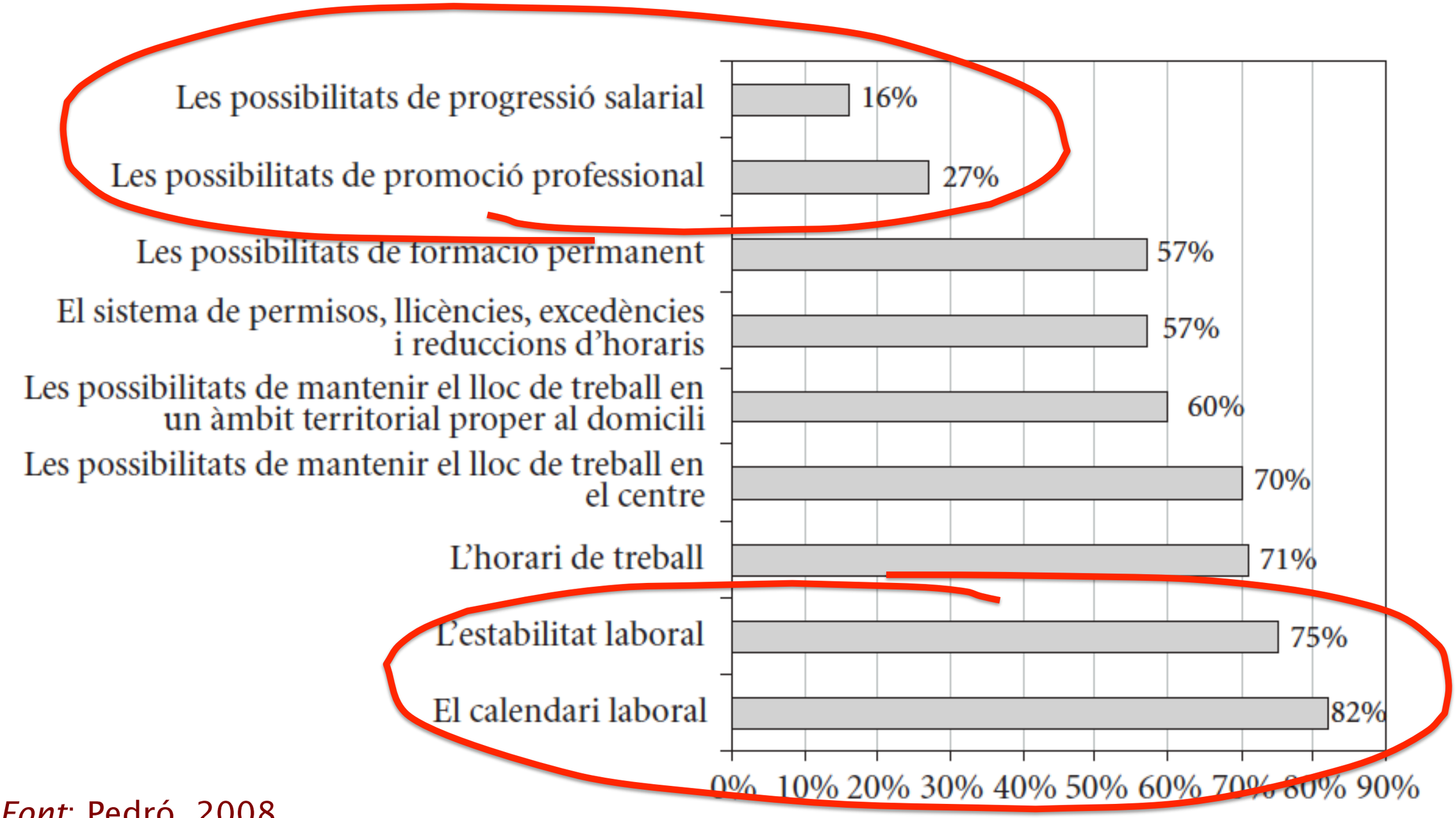

Font: Pedró, 2008

Satisfacció del professorat amb la feina

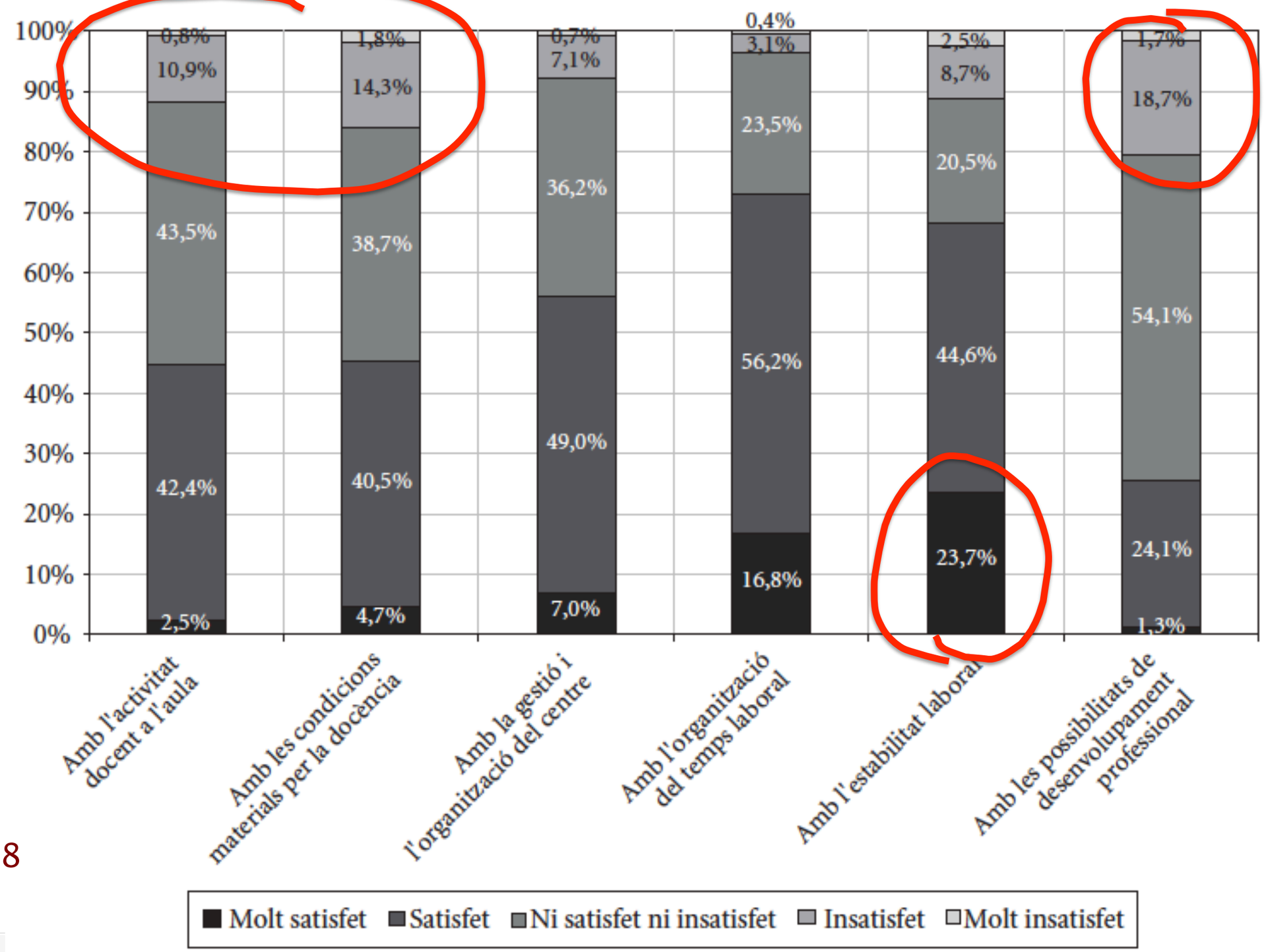

Font: Pedró, 2008

Satisfaccions i insatisfaccions de la docència

Satisfiers	Dissatisfiers
• Autonomy	• Challenge
• Being valued	• Feeling of not being in control
• Being trusted	• Lack of time
• Being listened to	• Isolation from colleagues
• Time for learning, teaching and planning	• Prescribed or inflexible curriculum
• Collegiality	• Bureaucracy
• Initiative	• Testing
• Creativity	• Policy initiative overload
• Contact with pupils	• Pressure to meet targets
• Scope for innovation and experimentation	• Lack of parental support
	• Poor student behaviour
	• Stress

Font: MacBeath, 2012

Satisfacció del professorat i anys d'experiència

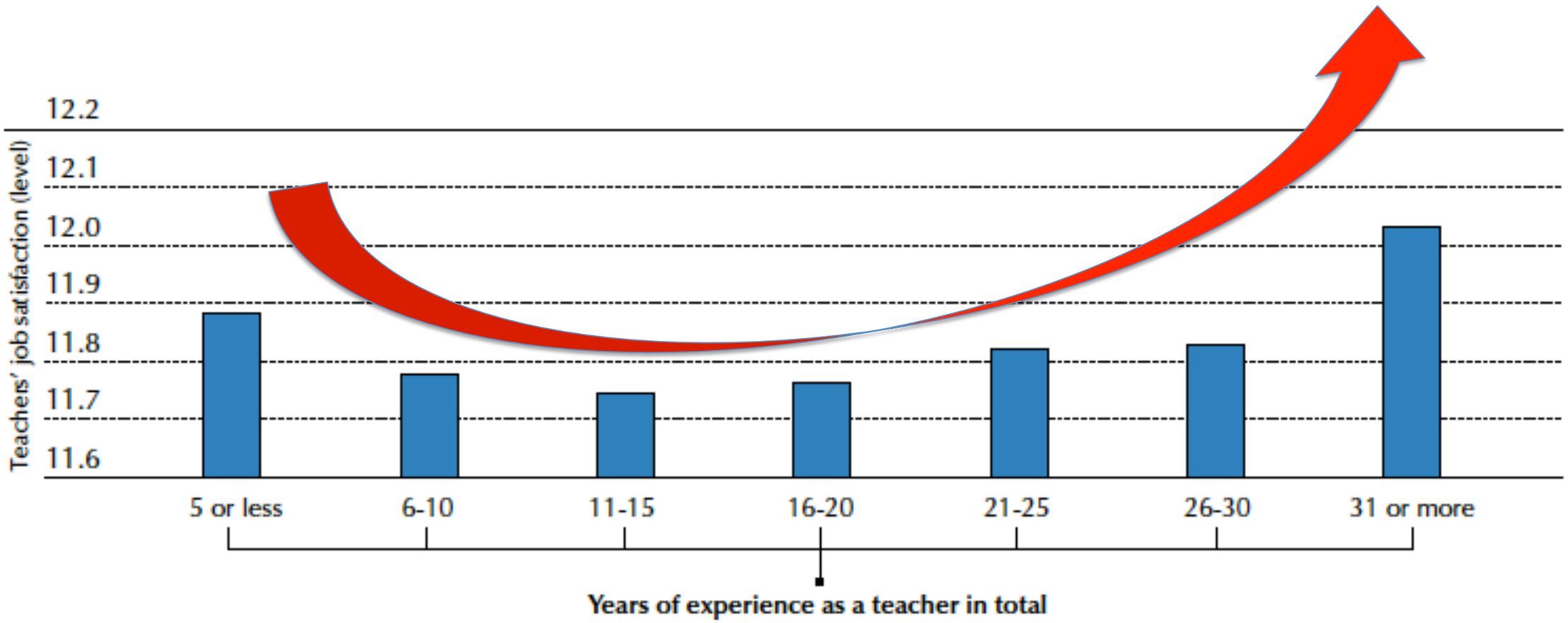

Font: OCDE, 2014

Avaluació del professorat: autopercepció

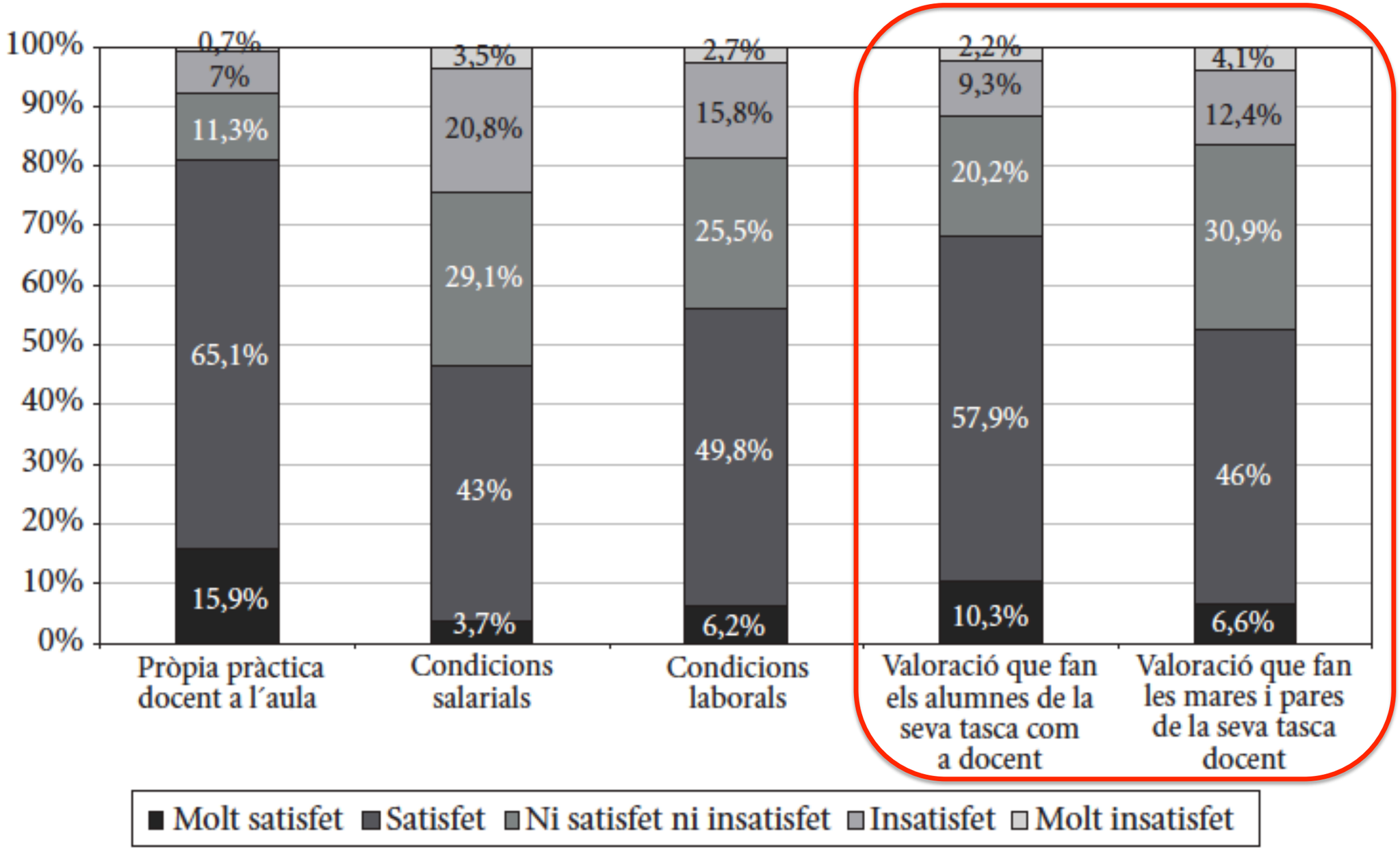

Font: Pedró, 2008

La importància del docent sobre el rendiment de l'alumnat

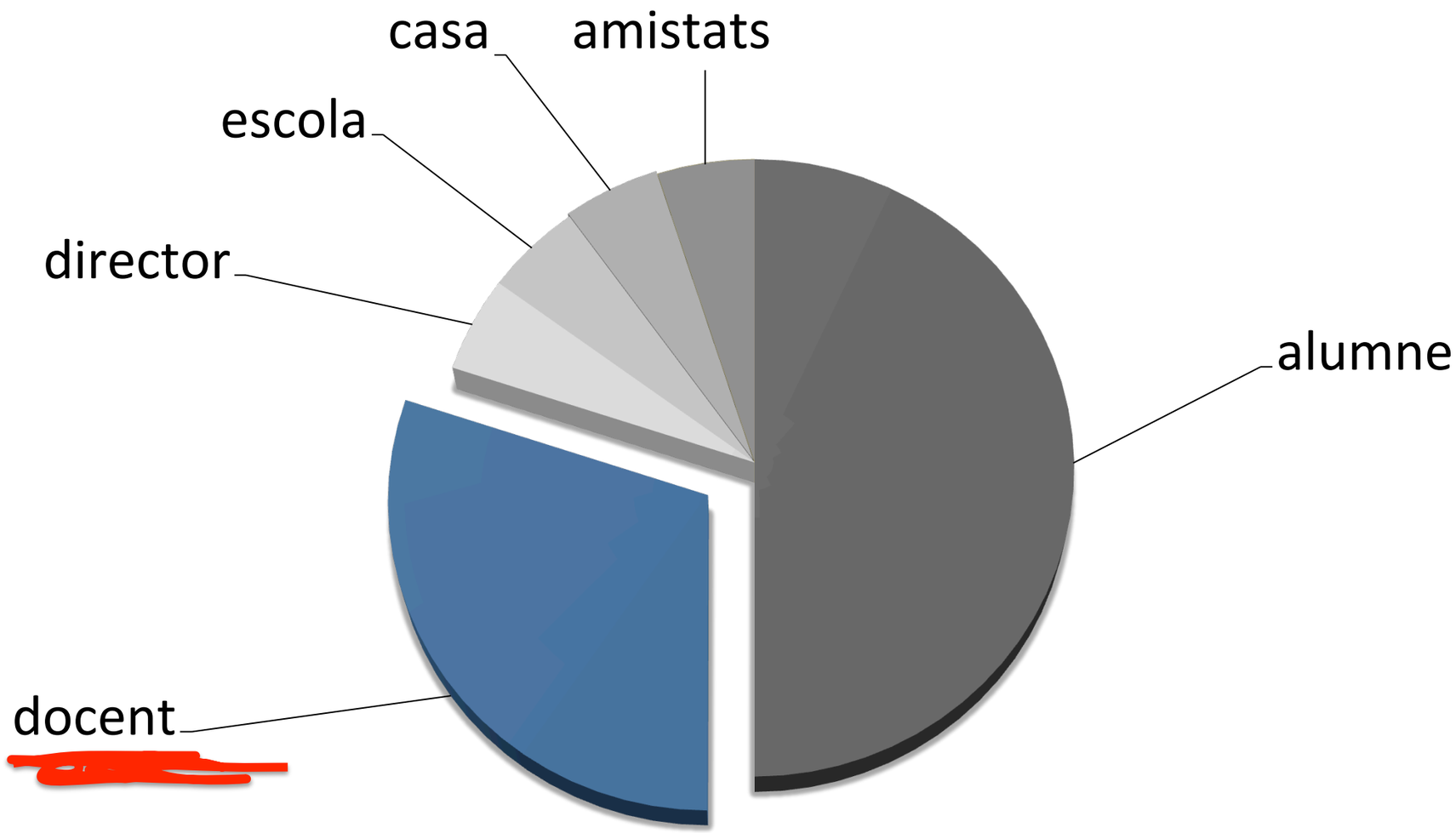

Font: Hattie, 2003

Autoeficàcia i avaluació del professorat

- Per què el professorat mostra resistències a ser avaluat? Per què el professorat amb nivells baixos de satisfacció i autoeficàcia ofereix més resistència a l'avaluació?
- Quins efectes perversos pot tenir l'avaluació del professorat centrada en els resultats acadèmics de l'alumnat? Quins altres indicadors caldria establir per avaluar el professorat? Qui hauria d'avaluar-lo?
- Quines repercussions pràctiques ha de tenir l'avaluació del professorat? Seria prudent vincular avaluació i salari, o avaluació i estabilitat laboral? Com podem incrementar el reconeixement del professorat que innova i du a terme pràctiques educatives de qualitat?

Consideracions finals: sobre la secundària bàsica

- Encaixada entre la primària (funció social clara) i la secundària superior (vocacional o general)
- Compartimentada en disciplines acadèmiques (curriculum, avaluació i formació professorat).
- Recull professionals amb “vocació” tardana i una formació pedagògica inicial clarament insuficient.
- Domina la cultura docent individualista en els claustres.
- No paga la pena innovar; no té cap incentiu.
- El grau d’autonomia de centres és molt baix, en termes comparatius (igual que les altres etapes).
- Tenim un sistema bicèfal de ‘poder’: alt nivell de presa de decisions lluny de l’escola i alt nivell d’hermetisme dins l’aula.

Consideracions finals: sobre TALIS i altres informes

- Alta preocupació pels “mals” resultats escolars i la forta “despesa” que hi dediquen els estats (McKinsey 2007).
- Excessiva pressió sobre el professorat i poques avaluacions sobre el sistema.
- Massa èmfasi en la jerarquització i en els rànquings.
- Forta dependència d’enquestes amb resultats quantitatius i manca d’estudis internacionals de caire qualitatiu.
- Protagonisme exclusiu del professorat a títol individual (quins resultats tindríem si l’enquesta fos contestada de manera cooperativa per l’equip docent?)
- Quant a Catalunya, necessitat d’actualitzar les dades i elaboració de nous informes sobre la situació del professorat.

Perspectives Internacionals d'Educació

TALIS: Enquesta Internacional sobre Ensenyament i Aprenentatge

2014

FUNDACIÓ JAUME BOFILL